

**Приватний заклад вищої освіти
«Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»**

ОРЛИКІАНА-2021: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Матеріали
науково-практичного симпозіуму

13 жовтня 2021 року

Миколаїв
2021

Рекомендовано до поширення в мережі Вченою радою
ПЗВО «Міжнародний класичний університет
імені Пилипа Орлика» (протокол № 9 від 29.09.2021 р.)

Редакційна колегія:

- Вікторія ГАРЬКАВА** – кандидат економічних наук, доцент, ректор Приватного закладу вищої освіти «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»;
- Олександр ГРИЩЕНКО** – кандидат філологічних наук, доцент, перший проректор Приватного закладу вищої освіти «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»;
- Наталя ЄВДОКИМОВА** – доктор психологічних наук, професор, декан соціономічного факультету Приватного закладу вищої освіти «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»;
- Галина РЯБЕНКО** – кандидат економічних наук, доцент, декан факультету економіки та права Приватного закладу вищої освіти «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»;
- Олександр КИРИЧЕНКО** – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри права Приватного закладу вищої освіти «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»;
- Анатолій АВРАМЕНКО** – доктор медичних наук, доцент, професор кафедри охорони здоров'я Приватного закладу вищої освіти «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»;
- Ольга ЗВЯГІНЦЕВА** – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Приватного закладу вищої освіти «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика».

Відповідальний за випуск: к. філол. н. Грищенко О. В.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Відповідальність за зміст та точність поданих фактів, цитат, цифр, прізвищ тощо несуть автори.

Орликіана-2021: проблеми та перспективи сучасної освіти : матеріали наук.-практ. симп. (13 жовтня 2021 р.). Миколаїв, 2021. 438 с.

У збірнику наукових праць представлено теоретико-практичні дослідження з освіти та науки незалежної України: інженерних технологій, права, проблем дошкільної, середньої та вищої освіти і їхніх методик викладання, журналістики, туризму та готельно-ресторанної справи, економіки регіонів, медицини та фармації.

Видання адресоване науково-педагогічним працівникам, учителям, методистам, здобувачам, а також тим, хто цікавиться освітою та наукою.

© ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

Наталія КРИМОВА, Лариса ГРАБЧАК	
«Ранній емоційний розвиток дитини: чинники впливу»	217
Ольга ЛЕВАДА, Михайло САЖНЄВ	
«Значення географічної карти в географічній освіті»	220
Ольга ЛИСЕНКО, Наталія КРИМОВА	
«Специфіка соціального становлення дитини»	223
Вікторія ЛОЗОВАН	
«Зміст шкільної історичної освіти Україні та його відображення у шкільних підручниках з історії»	226
Ольга ЛУНГОЛ, Людмила СУХОВІРСЬКА	
«Форми едукції у закладах вищої медичної освіти»	228
Ірина МАКСИМЕЦЬ	
«Методичні особливості проведення уроків історії в спеціальній школі»	230
Марія МАРЦЕНЮК	
«Психолого-історична динаміка сюжетів про смерть у сновидіннях особистості»	233
Анна МИХАЙЛОВА	
«Професіограма викладача іноземних мов, що з працює з лінгвістично обдарованою молоддю»	235
Олена МІШКУЛИНЕЦЬ	
«Психологічні ідеї В. О. Сухомлинського в освітньому процесі сучасної школи»	237
Олександр НЕПША	
«Методичні підходи до вивчення географічної номенклатури в курсі «Загальне землезнавство» студентами-географами»	239
Лариса НОРИК	
«Мотиваційна прийоми дистанційного навчання: особливості викладання дисциплін математичного циклу у вишах»	242
Юлія РУЛЕВСЬКА	
«Виховний потенціал казкотерапії у процесі формування особистості дитини дошкільного віку»	246
Оксана САВІНА, Ірина КОЛОСКОВА, Володимир КОСЕНЧУК, Володимир ФАРІОНОВ	
«Управління психолого-педагогічними аспектами формування культури безпеки в вищій школі»	248
Олена СИТНИК	
«Психолого-педагогічні основи соціалізації дошкільника»	251
Тетяна СЛАБА	
«Теоретичні аспекти навчання і розвитку обдарованих студент»	253
Ганна СЛОБОДЯНЮК	
«Сучасні підходи до психологічної підготовки майбутніх учителів»	255

УДК 005.8: 504.064

**Оксана САВІНА, Ірина КОЛОСКОВА,
Володимир Косенчук, Володимир ФАРІОНОВ**

м. Миколаїв

oksanasavina14@gmail.com

УПРАВЛІННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИМИ АСПЕКТАМИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ В ВИЩІЙ ШКОЛІ

Розуміння культури як соціального явища, припускає наявність предметних результатів діяльності людства, а також реалізованих в ній знань, умінь і навичок, відповідних рівнів інтелектуального, морального та естетичного стану, світогляду, способів і форм спілкування. Воно відбиває розвиток творчих сил і здібностей людини, котрий втілюється в змісті, засобах та продуктах праці, спрямованих на перетворення предметного світу і сфери суспільних взаємовідносин.

Культура є складним феноменом, який відіграє важливу роль у життєдіяльності людини, вона впливає на працю, побут, дозволя, менталітет, спосіб життя як всього суспільства, так і окремої особистості. Багато пов'язаних з культурою проблем мають глобальний міжнародний характер. Загальний рівень культури особистості впливає на її подальшу долю, кар'єру, що є визначальним особливо на перших кроках шляху дорослого життя людини. У той же час людина є і суб'єктом культури, і її творцем. Вона формує себе в процесі діяльності, тобто є і об'єктом культури теж. Людські якості постають результатом засвоєння нею, цінностей суспільства, його традицій, тобто саме культури. Тому останнє є критерієм людського в людині, характеристикою розвитку як суспільної істоти, у якій цінності, норми, віра і знання відбиваються в поведінці, відношенні до інших людей та світу в цілому.

Існує постійний взаємозв'язок зовнішнього матеріалізованого виразу культури і людини. Він полягає в тому, що людина засвоює створену раніше культуру, робить її передумовою своєї діяльності і творить майбутню, створюючи нове духовне утворення. При цьому культура не успадковується генетично, її завжди прививають, виховують. Вона набувається в процесі адаптації людини до того соціального середовища, в якому остання знаходиться. Тому й існують визначальні залежності від суспільного буття конкретних соціальних груп, різних видів культури, квінтесенція яких і є світовою культурою.

Привиття елементів культури починається з моменту появи людини на світ. Спочатку на рівні підсвідомості, потім на різних ступенях освіти. Суттєвим є вплив культурних аспектів дорослого життя на студентів закладів

вищої освіти, у них починається переломний період: стереотипи школи починають втрачати свою актуальність, змінюється контролююча функція сім'ї, зменшується вагомість впливу батьків, навкруги з'являється багато невідомого, цікавого та згубного для молодого організму, не тільки фізично, а й духовно. Саме на цьому етапі необхідно приділяти молоді якомога більшу увагу, оскільки нестійкі життєві принципи, невизначеність системи цінностей та норм, психоемоційна нестійкість у новому колективі, не комфортність та незадоволеність собою відбиваються на поведінці, відношеннях до інших людей та до світу в цілому. Тому, педагогічне виховання повинно враховувати психічні особливості здобувачів освіти й бути дуже делікатним, обережним, без зайвого тиску, з урахуванням молодого екстремалізму, як обов'язкового атрибуту взаємовідносин. При цьому слід пам'ятати, що формування загальної культури студентів у закладах вищої освіти є невід'ємною частиною завдань педагогічної діяльності, як соціального замовлення.

Автор [3, с. 238] зауважує, що формування основ культури безпеки життєдіяльності в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах вищого навчального закладу передбачає формування та розвиток у студентів умінь і навичок наукового пошуку, оволодіння науковими методами пізнання і способами організації пізнавальної діяльності. Необхідною умовою досягнення сформованості культури безпеки людини є компетентність у галузі небезпек і способів захисту від них.

У словосполученні "культура безпечної життєдіяльності" закріплено три ознаки явища: родовий (частина культури), діяльнісний (в першу чергу робота людської свідомості) і видовий (має відношення до безпеки людини і суспільства). Культура безпечної життєдіяльності, як категорія, крім того, містить низку додаткових компонентів, серед яких і мотивація, і досвід самовдосконалення особистості, і готовність її до безпечної життєдіяльності [1].

Істотною характеристикою сучасного суспільства, матеріального виробництва, культури є наявність у них взаємозалежних і взаємообумовлених рис, а саме забезпечення безпеки людини, суспільства й життєвого середовища та заподіяння шкоди, збитку людині, суспільству й довкіллю. Група елементів культури, що представляють першу тенденцію, є власне культурою безпеки, а елементи другої – контркультурою. Відомо, що природні, техногенні і соціальні фактори ризику в багатьох випадках не діють самі по собі. Для їхнього розвитку й впливу, звичайно, потрібна внутрішня готовність людини стати жертвою цих факторів, необізнаність або пасивне відношення до ризиків. Не менш поширені ситуації, коли фактори ризику створюють деструктивні особи. Контркультура деструктивності сприяє руйнуванню соціального імунітету молоді, зростанню деструктивних

тенденцій у свідомості і поведінці окремих людей та великих груп населення. Тому, врахування в педагогічному процесі можливості впливу контркультури, ознайомлення з її негативними наслідками, прищеплення дійсної культури молоді постають обов'язковими умовами, що сприяють розвитку суспільства і безпосередньо освіти.

Найбільш узагальненою якістю молоді особистості є прагнення і готовність бути щасливою. Щастю людини сприяють її високі моральні якості, здоров'я, безпека, успішність, краса і т. ін. Готовність до безпечної життєдіяльності, яка базується на засвоєнні культури безпеки, також є основною умовою реалізації особистісного потенціалу і соціального призначення людини. Досягнення життєвого успіху ґрунтується на фізичному і психологічному здоров'ї, передумовою якого є безпека людини. Накреслюється ланцюжок ієрархічно взаємозалежних виховних цілей, що дає орієнтир напрямку дослідження цілей виховання культури особистої безпеки, це: виховання культури безпеки, виховання культури особистої безпеки, навчання основам безпечної життєдіяльності, підготовка до безпечної поведінки.

На підґрунті виявлених у культурології властивостей можна визначити основні цінності культури безпеки, оскільки найбільш фундаментальні властивості культури в тому чи іншому ступені притаманні її ж невід'ємній частині – культурі безпеки. До таких належать: вітальні (життя, здоров'я, тілесність, безпека, добробут, ситість, комфорт); соціальні (схильність до ризику, нараження себе та оточуючих на небезпеку, особиста незалежність, вміння відстоювати свою точку зору, не піддаватись на провокування, життєвий успіх); політичні (воля, законність); моральні (благо, справедливість, взаємодопомога); релігійні (закон Божий, порятунок, благодать); естетичні (ідеал, гармонія, досконалість). Тобто, ті цінності, які стримують людину від нараження на небезпеку, являються деяким стимуляром існування загальної культури. Вони реалізуються у наступних формах існування культури безпеки: духовних цінностях (цінність життя людини – нема нічого ціннішого за життя та здоров'я, визнання економічних інтересів особистості, визнання цінності здоров'я і безпеки); діяльності людей (викладач ознайомлюючи з матеріалом вказує на правила поведінки, звертає увагу на взаємовідносини між людьми, різні небезпечні та шкідливі фактори оточуючого середовища і т. п., а студент реалізує дані знання, уміння та навички на практиці в реальному житті: правильна мова, поведінка, готовність до захисту та спасіння); організації життя окремих людей, груп і суспільства в цілому; взаємостосунках людей у повсякденному житті та екстремальних ситуаціях (неадекватна поведінка, страх, стан афекту).

З огляду на критичний стан в Україні у сфері формування культури безпеки з одного боку та недосконалість організаційно-управлінської системи

з іншого [2, с. 15], вважається за необхідне та нагальне перегляд підходів до виховання культури безпеки у вищій школі, створенні ціннісних орієнтирів для її прищеплення, передумов для формування відповідних компетенцій, що враховують мінливість оточуючого середовища, психологічні особливості молоді та формують позитивно-направлений емоційний стан для кращого сприйняття матеріалу.

Список використаних джерел

1. Культура суспільства та її захисна функція. URL : https://pidru4niki.com/1597012250813/bzhd/kultura_suspilstva_zahisna_funktsiya
2. Проблеми впровадження культури безпеки в Україні. Аналітична доповідь. К.: НІСД, 2012. 17 с.
3. Романів Л.В., Пішак О.В., Бойчук Р.Р. Культура безпеки, як складова базової культури особистості. *«Молодий вчений»*. 2017. № 3.1 (43.1). С. 238-241.

УДК 373.2.015.31:316.614

Олена СИТНИК

м. Мелітополь

sytnikelena93@gmail.com

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ
СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКА**

Відкритість суспільства на сучасному етапі надає можливість вільного входження індивіда в соціум, який багато в чому визначає життя сучасної людини. Соціалізація особистості все більше стає проблемою педагогічною, розв'язання якої є найважливішою умовою успішного розвитку окремої особистості і суспільства в цілому. Важливим є розуміння того, що соціалізація дитини дошкільного віку здійснюється через освіту та виховання в закладі дошкільної освіти і необхідна не лише для того, щоб підготувати її до дорослого життя чи здобути професію. Тільки ефективна, соціально прийнятна соціалізація зможе забезпечити процес входження особистості у відносини, надасть їй можливість повноцінно існувати в сучасному світі.

Одним із основних завдань сучасної теорії і практики виховання дитини дошкільного віку є вивчення її особистості й усіх чинників, що впливають на її соціальний розвиток. Важливу роль у процесі соціалізації дитини відіграє заклад дошкільної освіти і сім'я, що виступають первинними осередками суспільства, де малюк отримує перші знання про довкілля, оволодіваючи «наукою життя» [1, с. 119].